

RATKAISUJEN RULETTI – KAIKKI VOITTA!

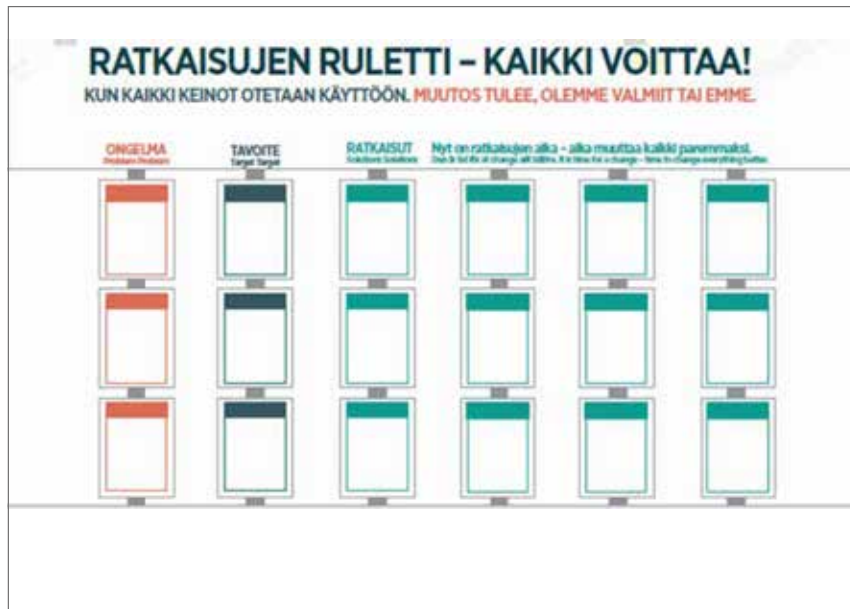
Kun kaikki keinot otetaan käyttöön. Muutos tulee, olemme valmiit tai emme.

ONGELMA: IHMISYHTEISÖT JA LUONTO VAARASSA

1. YLIKULUTUS – Kulutuksemme on kiihtynyt kestävämmäksi
2. LUONTO KATOAA – Luonnon köyhtyminen uhkaa ihmiskuntaa
3. ILMASTO MUUTTUU – Ilmastonmuutoksen seuraukset arvaamattomia

TAVOITE: TAVOITTEENA KESTÄVÄ HYVINVOINTIYHTEISKUNTA – Ekologinen, sosiaalinen ja taloudellinen kestävyys

1. Jotain parempaa tilalle, kun 1/3 riittää
2. Luontokato seis
3. 1,5 oC ja jälleenrakennus

RATKAISUNA...

1. **KULUTUSKULTTUURI:** Kohtuullista kulutusta
Nykyistä merkityksellisempi ja tyydyttävämpi elämä aineellista kulutusta pienentäen
2. **KIERTOTALOUS:** Jätteen sukuputto
Takaisin kiertotalouteen, jossa tavarat ja materiaalit hyödynnetään loppuun saakka

RUOKA – Vähennetään ruuan tuotannon ja kulutuksen ympäristövaikutuksia
3. **RUOKA** osa 1: Ei ruokaa hukkaan
4. **RUOKA** osa 2: Maanviljely ja maan viljavuus
5. **RUOKA** osa 3: Eläintuotteita kohtuudella
6. **RAKENTAMINEN:** Korjataan, rakennetaan harkiten
Korjataan ja muutetaan vanhaa, rakennetaan uutta vain harkiten – puusta
7. **METSÄT:** Hiilivarasto täynnä elämää
Huolehditaan Suomen metsien lajiston runsaudesta ja hiilivarastojen kasvusta
8. **PÄÄTÖKSENTEKO:** Rohkeita päätöksiä
Suurin osa maailman johtajista pystyy rohkeisiin päätöksiin, sen on Covid19 -kriisi osoittanut
9. **LUONTOSUHDE:** Maailmankuvan muutos ja luonnon arvostus
Arvostetaan kaikkea elollista ja kylvetään luonnon rakastamisen siemeniä
10. **ENERGIA:** Sähkön- ja lämmöntuotanto
Eroon fossiilisista polttoaineista, tilalle uusiutuvaa energiaa – myös ydinvoimaa
11. **LIKKUMINEN:** Liikutaan kaupungeissa energiatehokkaammin
Energiatehokkaampaa liikumista joukkoliikennettä sähköistämällä
12. **INNOVAATIOT JA INVESTOINNIT:** Uusia keinoja, uusia mahdollisuuksia
Hillitsemätön ilmastonmuutos tulee kaikille paljon kalliimmaksi, kuin ilmastonmuutoksen hillintä

ONGELMA:
IHMISYHTEISÖT JA LUONTO VAARASSA
Problem: Människosamhället och natur i fara
Problem: Human communities and nature at risk

ONGELMA:
IHMISYHTEISÖT JA LUONTO VAARASSA
Kulutuksemme on kiihtynyt kestävämmäksi

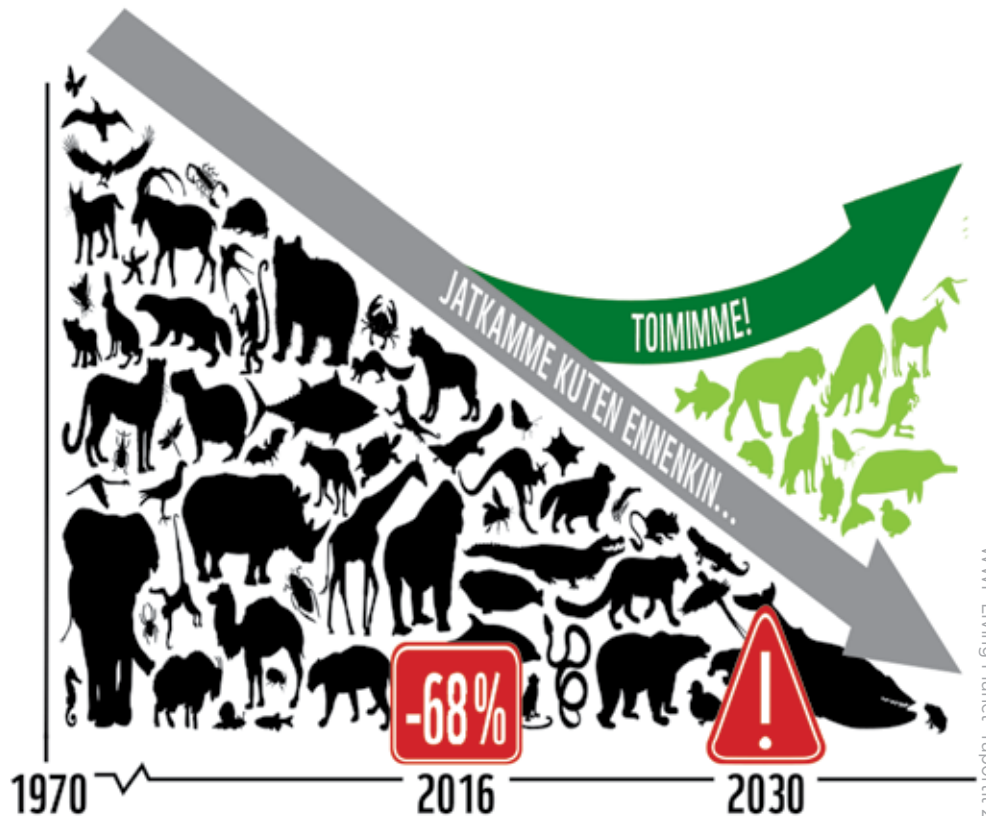
YLIKULUTUS

Halpa fossiilienergia on mahdollistanut aineellisen yltäkylläisyyden. Fossiilienergian käyttö on viimeisen 50 vuoden aikana kolminkertaistunut, ja kulutuksemme on kiihtynyt kestävämmäksi.

Ylikulutus on yksi merkittävimmistä luonnon köyhtymisen ja ilmastonmuutoksen etenemisen syistä. Jos kaikki maailman ihmiset kuluttaisivat kuten suomalaiset, tarvitsisimme lähes neljä maapalloa. Suomalaisten ylikulutus vaikuttaa myös kehittyvissä maissa.

Kuluttamista pidetään talouskasvun ja hyvinvoinnin lähteenä, mutta aineellisen kulutuksen lisäämistä ei ole saatu irtikytkettyä luonnon monimuotoisuuden vähenemisestä. Taloutemme ja yhteiskuntamme rakentuu edelleen luonnon varaan, jonka ylikulutus nyt uhkaa tuhota.

Ilman suhteellisen vakaata ilmastoa ja toimivia ekosysteemejä Suomen ja maailman hyvinvointi – lastemme tulevaisuus – ovat vaakalaudalla.

WWF Living Planet -raportti 2018&2020

ONGELMA:
IHMISYHTEISÖT JA LUONTO VAARASSA
 Problem: Människosamhället och natur i fara
 Problem: Human communities and nature at risk

ONGELMA:
IHMISYHTEISÖT JA LUONTO VAARASSA
 Luonnon köyhtyminen uhkaa ihmiskuntaa

LUONTO KATOAA

Elämää ylläpitävä luonnon monimuotoisuus heikkenee nyt ennennäkemättömällä vauhdilla ihmisen toiminnan vuoksi, myös Suomessa.

Olemme vallanneet ja muuttaneet omaan käyttöömmekolme neljäsosaa planeetan maa-alasta ja lähes yhtä paljon meristä – muiden lajien elinympäristöistä on jäljellä vain rippeet. Myös levittämämme saasteet ja vieraslajit köyhdyttävät luontoa.

Viimeisen reilun 40 vuoden aikana selkärankaisten villieläinten määrä on vähentynyt 68 %. Lähivuosikymmeninä 40 % hyönteislajeista on vaarassa hävitä. Meneillään on maapallon historian 6. sukupuuttoaalto – ensikertaa yhden lajin aiheuttamana.

Suomi ei ole onnistunut pysäyttämään luonnon köyhtymistä, jopa puolet luontotyypeistämme ja joka yhdeksäs lajimme on uhanalainen.

Luonnon köyhtyessä sen mukautumiskyky heikkenee ja sairaukset ovat arvaamattomia. Hävitys uhkaa jo nyt ihmiskunnan hyvinvointia ja tulevaisuutta.

Shutterstock/Alexandros Michailidis

ONGELMA:
IHMISYHTEISÖT JA LUONTO VAARASSA
Problem: Människosamhällen och natur i fara
Problem: Human communities and nature at risk

ONGELMA:
IHMISYHTEISÖT JA LUONTO VAARASSA
Ilmastonmuutoksen seuraukset arvaamattomia

ILMASTO MUUTTUU

Ihmisen toiminnasta aiheutuvien kasvihuonekaasujen lisääntyminen lämmittää ja muuttaa ilmastoa. Kohonneen keskilämpötilan lisäksi elämää koettelevat säiden lisääntyneet ääri-ilmiöt - helteet, kuivuus, rankkasateet, tulvat ja myrskyt.

Pohjoiset alueet lämpenevät kaikkein voimakkaimmin. Suomen ilmasto lämpenee noin kaksi kertaa enemmän kuin koko planeetan ilmasto keskimäärin.

Maapallolla on ollut aina muutoksia, joihin osa eläimistä ja kasveista on yleensä pystynyt sopeutumaan tai siirtymään uusille elinalueille.

Tällä kertaa tilanne on erilainen. Tiet, kaupungit, pellot ja hakkuuaukeat estävät monen lajin leviämisen. Muutos on nyt nopeaa ja sopeutuminen taas vaatisi aikaa. Ilmastonmuutoksen vuoksi yhä useampi laji on vaarassa hävitä.

Ilmastonmuutos vaarantaa myös ihmisten ruoantuotannon sekä puhtaan veden ja raaka-aineiden saannin. Olemme jo ylittäneet ekologisen keikahduspisteen, jossa peruuttamattomia muutoksia tapahtuu toimistamme huolimatta.

Shutterstock/Maria Evseyeva

TAVOITTEENA
KESTÄVÄ HYVINVOINTIYHTEISKUNTA
Ett hållbart välfärdssamhälle som mål
Aiming for a sustainable, healthy society

TAVOITTEENA
KESTÄVÄ HYVINVOINTIYHTEISKUNTA
Ekologinen, sosiaalinen ja taloudellinen kestävyys

JOTAIN PAREMPAA TILALLE, KUN KOLMASOSA RIITTÄÄ

Viime vuosina saavutukset päästövähennyksissä ovat sulaneet kulutuksen kasvuun. Vähentämällä kuluttamista kolmanneksen nykyisestä kulutustasosta saavutamme globaalisti kestävä elämäntavan.

Nykyistä merkityksellisempi ja tyydyttävämpi elämä on mahdollista, kun aineellista kulutusta pienennetään ja kulutuksen tapoja muutetaan. Voimme väkevöittää sosiaalista ja kulttuurista elämää samalla, kun vähennämme energian- ja materiaalkulutusta.

Planeettamme säilyminen elinkelpoisena vaatii isoja muutoksia paitsi kulutuksessa niin myös tuotteiden valmistuksessa, raaka-aineissa ja valmistustavoissa. Markkinahintoja ohjaamalla ympäristövaikutukseltaan vähäisemmät palvelut ja tuotteet tehdään ostajalle aina halvemmiksi.

TAVOITTEENA
KESTÄVÄ HYVINVOINTIYHTEISKUNTA
Ett hållbart välfärdssamhälle som mål
Aiming for a sustainable, healthy society

TAVOITTEENA
KESTÄVÄ HYVINVOINTIYHTEISKUNTA
Ekologinen, sosiaalinen ja taloudellinen kestävyys

LUONTOKATO SEIS

Hyvinvoiva luonto on kaiken elämän perusta. Pysäytetään luonnon köyhtyminen.

Monimuotoinen luonto ylläpitää elämää maapallolla – mukaan lukien ihmiselämää. Onneksi ihminen voi korjata sen, minkä on rikkonut: luonnon köyhtymisen pysäyttämiseen on olemassa ratkaisuja.

Lajikadon pysäyttämiseen tarvitaan kuitenkin uusia keinoja, nykyiset suojeluohjelmat ja muut sitoumukset eivät riitä. Tarvitaan vahvaa sitoutumista lajikadon torjuntaan sekä isoja välttämättömiä poliittisia ja taloudellisia muutoksia.

Mikään ihmisen toiminta ei saa enää johtaa luonnon monimuotoisuuden lisäheikennyksiin. Luonnon kyky sietää muutoksia ja palautua niistä perustuu juuri sen monimuotoisuuteen.

TAVOITTEENA
KESTÄVÄ HYVINVOINTIYHTEISKUNTA
Ett hållbart välfärdssamhälle som mål
Aiming for a sustainable, healthy society

TAVOITTEENA
KESTÄVÄ HYVINVOINTIYHTEISKUNTA
Ekologinen, sosiaalinen ja taloudellinen kestävyys

1,5 °C JA JÄLLEENRAKENNUS

Ilmaston lämpeneminen pyritään rajoittamaan keskimäärin 1,5 asteeseen teollisen ajan alkuun nähden. Suomessa keskilämpötila on noussut jo yli 2 astetta. Jokaisella lämpöasteen murto-osalla on merkitystä kaikille eläville eliöille ja ihmisyhteisöille.

1,5 asteen tulevaisuuteen ei päästä vain teknologian keinoin. On ajateltava ja rakennettava uudelleen asumisen, liikkumisen, ruoan- ja energiantuotannon käytännöt, jotta pääsemme eroon fossiilienergiasta. Päästöjä on vähennettävä nopeasti kaikkialla, jotta saamme aikaa sopeutua osin ennustamattomiin muutoksiin. Aikaa rakennemuutoksille on vuosikymmen.

Suomella on erinomaiset – kenties maailman parhaat – mahdollisuudet nopeaan ja laajaan yhteiskunnalliseen muutokseen. Olemme pieni, vauras, melko yhtenäinen, hyvin koulutettu korkean teknologiaosaamisen kansa. Suunnannäyttäjää ekologisen jälleenrakennuksen tiellä tarvitaan!

Suomi on hiilineutraali pian vuoden 2030 jälkeen ja muuttuu siitä lähtien hiilen sitojaksi. Tavoite saavutetaan vähentämällä päästöjä reippaasti ja sitomalla hiiltä ilmakehästä kasvillisuuteen ja maaperään.

RATKAISUNA KULUTUSKULTTUURI
Konsumtionskultur som lösning
Culture of consumption as a solution

RATKAISUNA KULUTUSKULTTUURI
Nykyistä merkityksellisempi ja tyydyttävämpi elämä
aineellista kulutusta pienentäen

KOHTUULLISTA KULUTUSTA

Vallitsevaa kulttuuria leimaa paljouden ja helppouden tavoittelu. Kääntöpuolella ovat kiire ja merkityksettömyys. Koskaan ei ole tarpeeksi, ja kokemukset jäävät tyypillisesti ohuiksi. Juostaan kovaa, mutta mistä syystä?

Nimenomaan kulttuurisesti ekologisessa jälleenrakennuksessa on paljon voitettavaa. Voimme vahvistaa sosiaalista ja kulttuurista elämäämme samalla, kun vähennämme energian- ja materiankulutusta.

Hyväksytään aineellisen kulutuksen vähentäminen. On ristiriitaista samaan aikaan sekä kannustaa vähentämään päästöjä että kehottaa kuluttamaan ja tienaamaan enemmän.

Kulutuksen tilalle saadaan enemmän aikaa. Pikamuodin tilalle kestävää ja korjattavaa. Voimme viettää aikaa lähellä ja lähiluonnossa.

Shutterstock/nanna45

RATKAISUNA KIERTOTALOUS
Cirkulär ekonomi som lösning
Circular economy as a solution

RATKAISUNA KIERTOTALOUS

Takaisin kiertotalouteen, jossa tavarat ja materiaalit
hyödynnetään loppuun saakka

JÄTTEEN SUKUPUUTTO

Suurimman osan ihmiskunnan historiaista olemme eläneet kiertotaloudessa.

Kiertotalouden ydin on se, että tuotteet suunnitellaan siten, että jätettä ei synny. Tuotteista on tehtävä jälleen kestäviä, sellaisia joita voi myös huoltaa ja korjata. Ne valmistetaan uusiutuvista raaka-aineista ja käytetään loppuun.

Myös käytössä olevia uusiutumattomia luonnonvaroja korvataan uusiutuvilla raaka-aineilla. Saadaanko sellukuidusta pian muovin korvaaja?

Kiertotalous on paljon enemmän kuin kierrätystä, joka usein vain paikkaa tehtyjä virheitä. Kiertotalous on talousmalli ja ilmastopolitiikan teollinen ulottuvuus. Kiertotalous tähtää jätteen sukupuuttoon.

RATKAISUNA RUOKA – osa 1

Mat som lösning – del 1

Food as a solution – part 1

RATKAISUNA RUOKA – osa 1

Vähennetään ruuan tuotannon ja kulutuksen ympäristövaikutuksia

EI RUOKAA HUKKAAN

Ruoan tuottaminen, kuljettaminen ja valmistaminen aiheuttavat huomattavasti päästöjä. Jos ruoka päättyy roskiin, ovat päästöt syntyneet turhaan.

Vähennetään ruokahävikkiä kaupassa ja kotitalouksissa. Suomessa tuhlaetaan syömäkelpoista ruokaa 55 täyttä kuorma-autolastillista joka päivä eli vuosittain noin 400 miljoonaa kg.

Eniten ruokaa menee hukkaan kotitalouksissa, noin tuplasti enemmän kuin kaupoissa. Hävikin osuudet: kotitaloudet 30%, ravintolat 20%, teollisuus 20%, kauppa 18%, alkutuotanto 12%. Koko EU:n alueella hukataan viidesosa tuotetusta ruuasta.

Shutterstock/Doih

RATKAISUNA RAKENTAMINEN

Byggande som lösning
Construction a solution

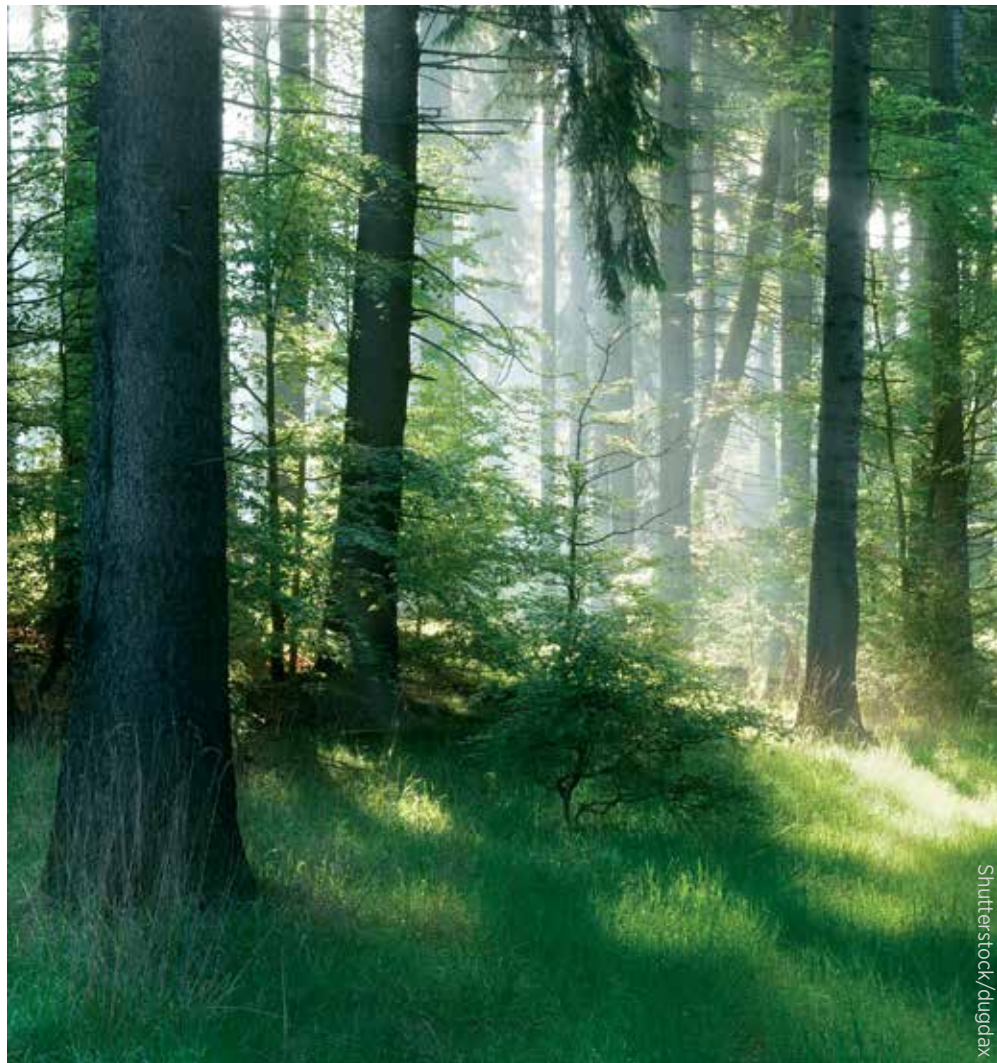
RATKAISUNA RAKENTAMINEN
Korjataan ja muutetaan vanhaa,
rakennetaan uutta vain harkiten – puusta

KORJATAAN – RAKENNETAAN HARKITEN

Uudisrakentamisen tarve on arvioitava tarkasti, sillä rakentaminen tuottaa huomattavia ilmastopäästöjä ja kuluttaa paljon luonnonvaroja. Lähtökohtaisesti on hyödynnettävä olemassa olevaa rakennuskantaa muutos- ja korjausrakentamisen.

Rakentaminen ei saa hävittää ja pirstaloida elinympäristöjä, vaan luontokohteet on säästettävä ja monimuotoista kaupunkiluontoa on lisättävä.

Se mitä rakennetaan, on rakennettava vähäpäästöisesti: nyky menetelmin se tarkoittaa puurakentamista. Paras puun käyttömuoto on juuri pitkäikäiset puutuotteet, sillä ne varastoivat hiiltä.

Shutterstock/dugdex

RATKAISUNA METSÄT
Skogar som lösning
Forests as a solution

RATKAISUNA METSÄT
Huolehditaan Suomen metsien
lajiston runsaudesta ja hiilivarastojen kasvusta

HIILIVARASTO TÄYNNÄ ELÄMÄÄ

Monimuotoinen ja runsaslajinen metsä on vakaa ja kestää kohdallaisia häiriöitä, jotka ilmastonmuutoksen myötä lisääntyvät. Kaikkein monimuotoisimpia ovat luonnonmetsät – itse metsä ei hoitoa kaipaa.

Suomi on yksipuolisen ”metsänhoidon” vuoksi yksi huonoimpia metsien monimuotoisuuden säilyttäjiä. Tietoa viisaan metsänhoidon tueksi on olemassa ja metsäluonnon köyhtyminen voitaisiin pysäyttää.

Sekä elävää että kuollutta puuta pitäisi hakkuissa jättää enemmän, säästää vanhoja puuyksilöitä ja suosia puulajisekoitusta. Toimenpiteet auttaisivat isoa osaa uhanalaisista metsälajeistamme, kuten lahoppuusta riippuvaisia hyönteis- ja sienilajeja sekä monia lintuja, kuten kolopesijöitä.

Suomen metsien maaperä, puut ja aluskasvillisuus sitovat vuodessa reilun kolmasosan Suomen nykyisestä hiilipäästöistä. Vain metsien avulla saamme Suomen hiilineutraaliksi! Kasvetaan luonnon hiilivarastoja vähentämällä hakkuita, metsittämällä turvemaita ja suosimalla jatkuvapeitteistä metsänkasvusta. Avohakkuissa hiili karkaa metsämaasta.

Shutterstock/Suven Mahawattanawong

RATKAISUNA RUOKA – osa 2
Mat som lösning – del 2
Food as a solution – part 2

RATKAISUNA RUOKA – osa 2
Vähennetään ruuan tuotannon ja kulutuksen
ympäristövaikutuksia

MAANVILJELY JA MAAN VILJAVUUS

Muutetaan viljelytapoja. Maanalaista ja maanpäällistä moni-
muotoisuutta voidaan lisätä viljelytavoilla, jotka parantavat
maata ja varastoivat hiiltä peltomaahan.

Tällaisia tapoja ovat muun muassa viljelykierto, nurmen runsas
lajikirjo ja pellon pitäminen kasvipeitteisenä läpi vuoden (Hiili-
viljely – Carbon Action). Samalla ravinnehuhtoumat pelloilta
vesistöihin vähenevät, mikä suojaa Itämeren herkkiä ekosys-
teemejä.

Lisätään omavaraisuutta. Monilajisempi kotimainen viljely lisää
ihmistenkin sopeutumiskykyä. Monilla maailman alueilla edel-
lytykset ruuan tuotantoon heikkenevät ilmastonmuutoksen
vuoksi. Siksi ruokajärjestelmämme perusta ei voi tulevaisuu-
dessa nojata kansainvälisiin markkinoihin.

Monipuolisempi kotimainen tuotanto ja kulutus auttavat myös
vähentämään suomalaisen kulutuksen maailmanlaajuisia ym-
päristövaikutuksia.

Shutterstock/Photographie.eu

RATKAISUNA PÄÄTÖKSENTEKO
Beslutsfattande som lösning
Decision-making as a solution

RATKAISUNA PÄÄTÖKSENTEKO
Suurin osa maailman johtajista pystyy rohkeisiin päätöksiin, sen on COVID19-kriisi osoittanut

ROHKEITA PÄÄTÖKSIÄ

Lajikadon pysäyttäminen tarvitsee uusia keinoja. Kokonaisvaltaisten poliittisten ja taloudellisten uudistusten kautta tarvittavan nopea muutos on yhä mahdollinen.

Kaikessa päätöksenteossa on huomioitava luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja ilmastonmuutoksen hillitseminen. Tietoa kyllä on – otetaan tiede päätöksenteon keskiöön.

Poistetaan asteittain ympäristölle haitalliset tuet ja muutetaan ne monimuotoisuutta lisääviksi kannustimiksi. Ohjataan verotuksella markkinahintoja niin, että ympäristövaikutukseltaan vähäisemmät palvelut ja tuotteet ovat ostajalle aina halvempia.

Kestävä yhteiskunta edellyttää murrosta myös työelämässä. Ammatinharjoittaminen ei voi vaarantaa kestävää tulevaisuutta, siksi yhteiskunnan tulee tukea yksilöiden ja yhteisöjen siirtymistä uusille kestäville tulevaisuuden aloille.

RATKAISUNA LUONTOSUHDE
Naturrelationen som lösning
Appreciating nature as a solution

RATKAISUNA LUONTOSUHDE
Arvostetaan kaikkea elollista, kylvetään luonnon
rakastamisen siemeniä

MAAILMANKUVAN MUUTOS JA LUONNON ARVOSTUS

Me voimme muuttaa ihmiskeskeistä maailmankuvaamme. Ihminen on osa ekosysteemiä. Meidän on arvostettava ja vaalittava elinympäristöämme.

Koko elollinen luonto on kuin vanha ystävämme. Maaperän hyödylliset mikrobit ja miljoonat muut eliöt, joiden kanssa olemme kehittyneet, ovat olennainen osa elämäämme, hyvinvointiamme ja terveyttämme.

Ihminen on täysin riippuvainen luonnosta, kuten puhtaasta vedestä ja ilmasta, ruoasta, raaka-aineista ja luonnossa virkistytymisestä. Luonto hoitaa ja ravitsee meitä. Luonnossa on hyvä liikkua ja rauhoittua. Ilman näitä monimuotoisesta luonnosta saatavia hyötyjä ihminen ei selviä maapallolla.

Suomalaisille luonto on suuri ylpeyden aihe. Koemme luonnon osaksi kansallista identiteettiämme. Annetaan sen näkyä!

Shutterstock/Evart

RATKAISUNA ENERGIA

Energi som lösning
Energy as a solution

RATKAISUNA ENERGIA
Eroon fossiilisista polttoaineista,
tilalle uusiutuvaa energiaa – myös ydinvoimaa

SÄHKÖN- JA LÄMMÖNTUOTANTO

Energiaa on käytettävä vähemmän ja tehokkaammin. Otetaan hukkaenergia talteen ja säästetään energiaa.

Sähköntuotannossa olemme Suomessa jo matkalla kohti ilmastopäästöjen nollassa! Tämä perustuu etenkin voimakkaaseen tuulivoiman lisäämiseen maalla ja merellä sekä vesi- ja ydinvoimaan. Muutoksessa on huomioitava luontoarvot. Maailmalla kasvava aalto- ja aurinkovoiman käyttö on olennaista sähköntuotannossa.

Lämmöntuotannossa maalämpö ja muut lämpöpumput ovat vertaansa vailla. Perutaan pääosa bioenergiasuunnitelmista – enimmäkseen ulkomailta tuotu kallis bioenergia ei vähennä päästöjä.

Kaikki polttaminen, niin tuoreiden kuin fossiilistenkin biomassojen, lisää ilmakehän hiilidioksidipitoisuutta. Polttamisesta on luovuttava.

RATKAISUNA RUOKA – osa 3
Mat som lösning – del 3
Food as a solution – part 3

RATKAISUNA RUOKA – osa 3
Vähennetään ruuan tuotannon ja kulutuksen
ympäristövaikutuksia

ELÄINTUOTTEITA KOHTUUEDELLA

Vähennetään eläinperäisen ravinnon osuutta ruokavaliassa. Nyt Suomen viljapeltojen pinta-alasta yli puolet on valjastettu viljan viljelyyn rehuksi. Vielä suurempi peltoala tuottaa rehunurmea, mutta sekään ei riitä eläintuotannon tarpeisiin – tarvitaan tuontirehua.

Kohtuullistettu lihan, maidon ja munien tuotanto ja kasvien viljely voidaan yhdistää monimuotoisemmaksi maataloustuotannoksi nykyisen eriyttämisen sijaan. Tällöin tuotantomuotojen sivuvirrat voidaan muuttaa ongelmasta resurssiksi. Lanta ei ole jätettä, biokaasulaitoksessa se jalostuu energiaksi ja lannoitteiksi.

Kasviproteiinin osalta tarvitaan voimakasta panostusta kotimaiseen tutkimukseen, viljelyyn ja jalostukseen.

Eläintuotannolta vapautunut peltoala voidaan osin hyödyntää kasviproteiinin tuotantoon, ja peltojen uudelleenmetsitys mahdollistaa hiilinielujen kasvattamisen. Maataloustukia voidaan ohjata uhanalaisten perinnebiotooppien, kuten laidunniittyjen, ylläpitoon.

Shutterstock/franz12

RATKAISUNA LIIKKUMINEN

Trafik som lösning
Transportation as a solution

RATKAISUNA LIIKKUMINEN
Energiätehokkaampaa
liikkumista joukkoliikennettä sähköistäen

LIIKUTAAN KAUPUNGEISSA ENERGIÄTEHOKKAAMMIN

Vähennetään raskaiden kuljetuksien ja yksityisten autojen tarvetta. Sähköistetään joukkoliikenne raiteilla ja teillä.

Tiivis kaupunkirakenne, jossa kävellenkin pääsee kulkemaan, sekä alueiden välinen joukkoliikenne ja pyörätiet vapauttavat autoriippuvuudesta.

Kestävämpi yksityisautoilu perustuu vaihtoehtoihin käyttövoimiin – biokaasuun ja sähköön. Siirtymävaiheessa polttomootoriautoihin otetaan käyttöön uusiutuva diesel tai RE85, joka sopii etanolipäivitetuille bensiiniautoille.

Yhteiskäyttöautojakin on tarjolla, ja ne ovat usein halvempi muoto liikkua kuin oma auto.

RATKAISUNA INNOVAATIOT JA INVESTOINNIT

Innovationer och investeringar som lösning
Innovations and investments as a solution

RATKAISUNA INNOVAATIOT JA INVESTOINNIT

Hillitsemätön ilmastonmuutos tulee kaikille paljon
kalliimmaksi, kuin ilmastonmuutoksen hillintä

UUSIA KEINOJA, UUSIA MAHDOLLISUUKSIA

Järkevät tulevaisuusinvestoinnit eivät tule tuhoamaan tämän maan taloutta! Tarvitaan rohkeutta katsoa pidemmälle ja investoida tulevaisuuden ratkaisuihin.

Onko meillä jo pian käytössämme suola-akku ja vauhtipyörä energiaa säilömässä? Mullistaako soleiini-proteiini maailman ruuantuotannon tulevina vuosina? Ohjaavatko älykkäät liikennevalot meitä huomenna? Mitä muuta onkaan nurkan takana...?

Mittavat investoinnit hiilineutraaleihin innovaatioihin sekä monimuotoisuuden arvon huomioiviin ratkaisuihin luovat myös uusia ammatteja ja työpaikkoja. Työelämän murros ja kestävyysongelma voidaan ratkaista samalla kertaa.

Tarvitaan uudenlaista toimintakulttuuria ja uskallusta kehittää ja rahoittaa tulevaisuuden ratkaisuja.